

LIBRIS

Editor: Luminița Bratu

Copertă: Flory Preda

Tehnoredactare: Florența Sava

Corectură: Roxana Barbu și Georgeta Nicolae

We know
books

Titlul original: THE CODEBREAKERS OF BLETCHLEY PARK

Copyright © Arcturus Holdings Limited

Romanian edition published by arrangement with

Agenția Literară Livia Stoia

Copyright © 2023 Editura Prestige

pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TURING, DERMOT

Spărgătorii de coduri de la Bletchley Park: baza informațională secretă care a contribuit la înfrângerea naziștilor/Dermot Turing; trad. de Alexandru-Costin Udrea. - București: Prestige, 2023

ISBN 978-606-9609-81-1

I. Udrea, Alexandru-Costin (trad.)

94

Tel.: 0732.55.88.33

www.edituraprestige.ro

www.facebook.com/edituraprestigeoficial

Dermot Turing

SPĂRGĂTORII DE CODURI DE LA BLETCHLEY PARK

**Baza informațională secretă
care a contribuit la înfrângerea naziștilor**

Traducere de Alexandru-Costin Udrea

PRESTIGE

București - 2023

Credite foto:

Alamy: 179, 187
Bletchley Park Trust: 13, 46 (Judie Hodsdon),
54, 138, 181 (Judie Hodsdon), 199
Bridgeman Images: 80
Familia Clarke: 154
GCHQ: 120, 124
Getty Images: 132, 141, 174, 231
Joel Greenberg: 27 (Familia Denniston), 105 (Familia Welchman)
Familia Keen: 189
King's College, Cambridge: 99
Administrația Națională de Arhive și Evidențe: 36
Agenția de Securitate Națională: 92, 135, 161, 168,
Domeniul public: 20, 25, 52, 68, 75, 101, 115,
144, 150, 152, 204, 211, 222
Shutterstock: 72
Shutterstock Editorial: 226, 241

Cuprins

Prefață	7
Introducere	13
Capitolul 1	
Vechea gardă	25
Capitolul 2	
Înalta masă de la King's	59
Capitolul 3	
Servicii Ilicite Knox	87
Capitolul 4	
Detășamentul Bombe	117
Capitolul 5	
Declinul lui Denniston	153
Capitolul 6	
Locatarii din Barăci	167
Capitolul 7	
Americanii	203

Capitolul 9**Capitolul 10**

Prefață

Cu mai puțin de jumătate de secol în urmă, Bletchley Park era probabil cel mai bine păstrat secret major din istoria britanică. Membrii acestuia, în cuvintele acum faimoase ale lui Churchill, erau „gâște care fac ouă de aur, dar nu cârâie niciodată”. Chiar și la sfârșitul războiului, când cei mai mulți s-au reîntors la viața de civil, le-a fost reamintit în mod categoric că trebuie să păstreze secretul asupra muncii prestate în timpul războiului atât timp cât vor mai vedea lumina zilei – inclusiv față de familie și prieteni.

Cu toate acestea, succesorul postbelic al Bletchley, GCHQ, se temea că anumite indicii care conduc la informațiile ULTRA din timpul războiului, obținute în urma spargerii mașinii Enigma sau a altor cifruri complicate ale inamicilor, erau prea evidente pentru a nu fi observate de istoricii de război vigilenți. Se știa deja că, în timpul Primului Război Mondial, criptanaliștii britanici spărseseră cifruri ale germanilor; mai ales o decriptare nemțească – „Telegrama Zimmermann” din 1917 – fusese pe prima pagină a ziarelor pe ambele maluri ale Atlanticului, probabil chiar grăbind intrarea Americii în război.

De asemenea, publicarea audierilor Comitetului Mixt al Congresului din 1945-1946 asupra Investigației cu

Capitolul 1

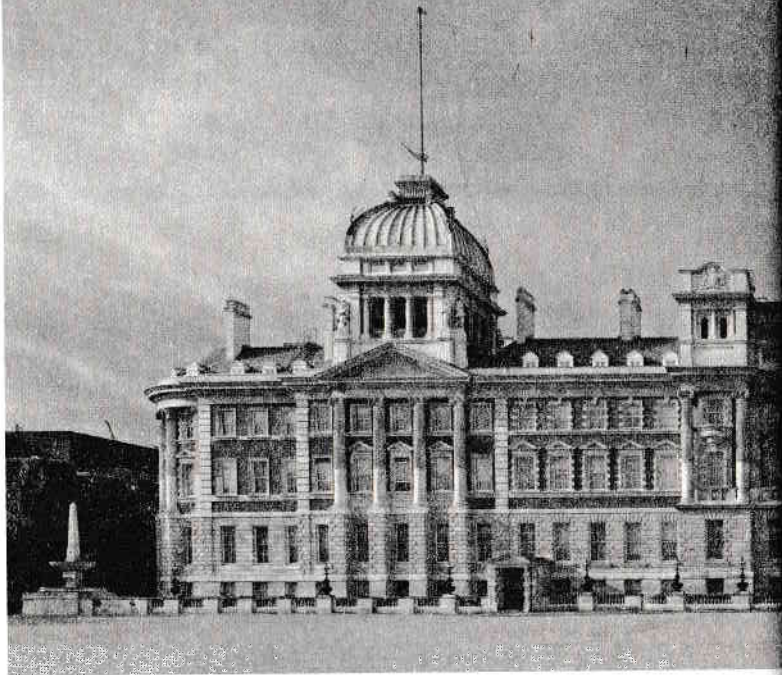
Vechea gardă

Povestea de la Bletchley Park nu a început la Bletchley. Originile spargerii de coduri pe timp de război datează cu mult înainte de achiziția conacului victorian și a grădinilor de lângă stația de tren Bletchley de către MI6, încheiată în 1938, în perspectiva celui de-al Doilea Război Mondial. Un alt război mai avusese loc deja înainte de acest moment, iar bazele agenției de spargere de coduri de la Bletchley au fost puse în timpul aceluși război.

Relatarea lui Winston Churchill despre Primul Război Mondial, *The World Crisis*, include acest fragment remarcabil: „La începutul lui septembrie 1914, crucișătorul german *Magdeburg* a fost distrus în Marea Baltică. Cadavrul unui subofițer german înecat a fost recuperat de ruși câteva ore mai târziu, iar acesta, cu brațele rigide în urma morții, strângea la piept manualul de indicative și cifruri al Marinei Germane...”.

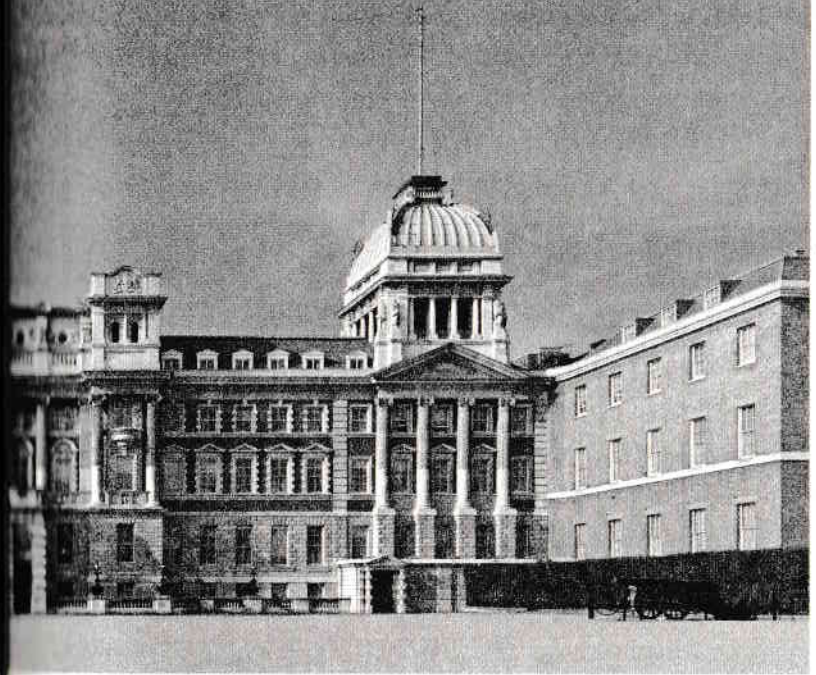
Adevărul era oarecum mai banal de atât. Se pare că atunci când rușii au atacat crucișătorul *Magdeburg*, încercarea nemților de a părăsi nava și de a distruge documentele secrete a eșuat, așa că rușii au găsit manualul de indicative „în locul în care stătea de obicei, în sala

Vechea Clădire a Amiralității din Whitehall, unde, în Camera 40, spărgătorii de coduri au spart în Primul Război Mondial mesaje diplomatice și navale codificate.

hărților”. Însă povestea lui Churchill era reală în fond: rușii și-au împărțit captura cu britanicii, cu ajutorul manualului de coduri, fiind posibilă apoi citirea indicativelor trimise de Marina Germană navelor sale.

Iată esența acestei chestiuni: trimiterea de indicative pe timp de război în secolul XX nu se făcea prin ridicarea de steaguri sau prin notițe scrise foarte fin pe un colț de coală. Noul mijloc de comunicare era radioul. Acesta

făcea posibilă comunicarea pe distanțe lungi, iar rapiditatea sa le permitea comandanților să fie mereu la curent cu evenimentele de pe front. Radioul a revoluționat metodele de comandă și de control, mai ales pentru flotele militare. Există un sigur inconvenient: mesajele erau emise, iar oricine le putea asculta. Din acest motiv, codurile și cifrurile au devenit o obișnuință, iar potențialul spargerii de coduri a fost întrevăzut rapid.

În scurt timp, Amiralitatea britanică a realizat că este nevoie de un serviciu de monitorizare radio și criptanaliză. Manualele de coduri furate erau de mare folos, dar britanicii nu se puteau baza pe ele pentru a fi la curent cu ceea ce vorbeau inamicii între ei – a fost fără doar și poate o mare surpriză că după incidentul de pe *Magdeburg*, germanii nu își schimbaseră codurile. La începutul războiului, Marina Regală Britanică avea numai o singură stație de interceptare radiofonică, însă Oficiul Poștal și câteva persoane particulare interceptau traficul de coduri Morse transmise pe calea undelor radiofonice, înaintând apoi materialul captat către Amiralitate. Trebuia făcut ceva, așa că, în maniera tipică Serviciului Senior, treaba a fost rezolvată – cu ocazia unui prânz. Contraamiralul Henry Oliver (mai târziu, Sir Henry), directorul Serviciului Naval de Informații, a avut o întrevedere cu Alfred Ewing (mai târziu, Sir Alfred), un distins profesor universitar de fizică, la acea vreme directorul sistemului educațional naval. Oliver s-a gândit că pe timp de război nu se va face o educație prea temeinică, astfel că Ewing ar putea să fie mai de folos la descifrarea mesajelor radiofonice criptate.

Ewing și-a dat rapid seama că are nevoie de un staff propriu, așa că a selectat oameni din diferite departamente ale Marinei. Dintre aceștia trebuie amintit Alastair Denniston (vezi paginile 154-155, capitolul 5), care preda limba germană cadetilor Marinei la Osborne pe Insula Wight. Când Ewing a realizat că echipa sa are nevoie de un spațiu de lucru, i s-a pus la dispoziție Camera 40 din Vechea Clădire a Amiralității (noua clădire etalează o

arcadă superbă peste calea Mall. Camerele acoperite de arcadă sunt asociate de nostalgici cu perioada în care Churchill deținea funcția de Prim Lord al Amiralității, deși rezidența lui oficială se afla ceva mai încolo, la Casa Amiralității).

Iutlanda

Camera 40 a ajuns în scurt timp să fie la curent cu mișcările flotei germane: deși știa rar pe de-a-ntregul toate planurile inamicului, putea fi obținută o foarte bună perspectivă cu privire la mișcările *Kriegsmarine*. Informațiile adunate puteau fi apoi retransmise către Sir John Jellicoe, amiralul sub comanda căruia se afla Marea Flotă Britanică (British Grand Fleet) în Golful Scapa – apoi Marea Flotă îi putea momi pe germani într-o capcană, recreând victoriile lui Nelson cu un secol mai înainte.

Una dintre aceste victorii a fost Bătălia Iutlandei, începută pe 31 mai, 1916. Un fluviu de mesaje codificate venite dinspre tabăra germană indicau că Flota Germană era pregătită de luptă, iar Jellicoe a fost avertizat că nemții urmau să arunce ancora pe 31 mai. I s-a transmis să caute o poziție la est de Aberdeen și să aștepte evoluția evenimentelor, iar amiralul Beatty, conducând flota de crucișătoare de luptă de la Rosyth, se îndrepta și el spre larg. Camera 40 întinsese capcana – era acum rândul Marii Flote să se folosească de ea.

Însă, din nefericire, prelucrarea datelor primare în informații perfect valabile era încă în stagiul de început, iar lucrurile au început să ia întorsături neașteptate. Căpitanul Thomas Jackson, director al operațiunilor navale, a vizitat

Camera 40 chiar înainte de amiaza lui 31 mai, întrebând despre poziția „indicativului de apel DK”. Ceea ce căuta de fapt să afle era poziția flotei germane, aflată sub comanda Amiralului Scheer, care folosea de obicei acest indicativ, însă, în ajunul operațiunilor majore, acesta era de obicei modificat. Indicativul de apel DK încă se afla la Wilhelmshaven, portul principal al Flotei Germane – însă cei din Camera 40 știau că nu e o idee bună să-l întrebe pe irascibilul Jackson de ce avea nevoie de această informație. Jackson i-a spus în mod categoric lui Jellicoe că Scheer nu era ieșit în larg, fapt ce a întârziat ordinele lui Jellicoe și le-a oferit un avantaj nesperat germanilor, cauzând mare agitație în Camera 40, deoarece serviciile celor de acolo fuseseră întrebuințate eronat.

Situația urma să se complice și mai mult. Amiralul Scheer conducea escadrila germană de crucișătoare de linie, când s-a pomenit față în față cu Flota Britanică. Cu toate acestea, observând că se afla într-o clară inferioritate numerică, Scheer a fost prudent și a decis să se întoarcă și să navigheze spre bază. Pentru Jellicoe, încă exista posibilitatea să pună mâna pe prada pe care o urmărea – numai dacă putea vedea ce se întâmplă. De-a lungul imensității Mării Nordului, ochii și urechile sale erau cei din Camera 40, care știau bine ce se întâmplă în acea seară de 31 mai – existau totuși întârzieri și erori, iar informațiile transmise către Jellicoe erau incomplete. Acesta din urmă s-a plâns mai apoi că i se transmisese doar informații răzlețe, prea puține și prea târziu, Scheer scăpându-i astfel printre degete. Dar Camera 40 făcuse o treabă de care putea fi cât se poate de mândră.

Blinker Hall

Sir Alfred Ewing a plecat la scurt timp după Bătălia lutlandei. Acestuia i se propusese să devină rector al Universității din Edinburgh. Pentru el era o schimbare bine-venită, deoarece era clar nevoie de o nouă abordare a încadrării serviciilor Camerei 40 în fluxul informațional naval. Adevăratul șef al Camerei 40 din timpul mandatului lui Ewing fusese de fapt comandantul Herbert Hope, care făcea legătura între spărgătorii de coduri și ofițerii superiori din Marină, oferind o interpretare eficientă informațiilor, într-o formă care putea fi înțeleasă și de Lorzii Amiralității. De asemenea, Hope fusese promovât la rangul de căpitan, în 1917, și i se oferise comanda unui vas, Camera 40 trecând astfel sub conducerea directă a căpitanului (mai târziu Amiral Sir) Reginald Hall.

Hall s-a născut în branșa Marinei: tatăl lui a fost director al informațiilor navale. Însă Hall avea marea în sânge, iar domeniul informațional nu reprezenta cariera ideală pentru un tânăr ofițer ambițios. Așa că a devenit ofițer pe mare. Hall a urcat rapid în grad, ajungând căpitan la 35 de ani, ceea ce prevestea că era sortit faptelor mărețe. Crucişătorul său de atac, NMS Regina Maria (HMS Queen Mary) făcea parte din escadrila trimisă să-i înfrunte pe nemți la Heligoland Bight, în august 1914. Au fost scufundate trei crucișătoare germane și un distrugător, nefiind pierdută nicio navă de război britanică – un exemplu rar de succes în luptă al Marinei Regale din Primul Război Mondial. Însă ceea ce ar fi trebuit să fie o fundație solidă pentru o carieră glorioasă pe mare a dus la concluzia că starea sănătății sale nu era pe măsura misiunii cu care se

LBDS | We know
însărcinase. O problemă cu plămânii a fost exacerbată de frigul și de umezeala Golfului Scapa, iar când postul de director al informațiilor navale a devenit vacant, în toamna lui 1914, Hall a ales să-l ocupe. Spre deosebire de cei mai mulți angajați ai Marinei, el nu privea domeniul informațional ca pe un plan de rezervă, ci ca pe o oportunitate de a-și lăsa amprenta.

Sir Reginald Hall (1870-1943)

Hall a avut realizări remarcabile – mai ales cele legate de Telegrama Zimmermann – tocmai pentru că nu a simțit nevoia să se limiteze la informații „navale”. Acesta a adăugat „Camera 45” pe lângă Camera 40: acolo erau deciptate mesajele diplomatice. Hall a stabilit relații și cu MI1(b), asigurându-se că personalul subordonat nu depunea un efort zadarnic pentru sarcini desfășurate simultan și că materialele care prezentau interes treceau pe la toate departamentele.

Rețeaua informațională a lui Hall l-a implicat pe acesta nu numai în spargerea de coduri, ci și în intrigi și planuri de înșelăciune care sunt caracteristice povestirilor clasice cu spioni.

În urma planurilor sale menite să înșele inamicul, informații false erau oferite germanilor (scrise în mesaje codificate de către britanici, când Hall știa că germanii spărseseră deja codurile britanice) pentru a momi submarinele spre distrugere

Amiralul Sir Reginald Hall, șeful Camerei 40.

sigură, ticluind totodată și un plan, în stilul lui John Buchan pentru a-l prinde în capcană pe sabotorul german, căpitanul von Rintelen (autointitulat „Invadatorul întunecat”), care planta bombe în șantierelor navale și în vasele americane. Se spune și că a întâlnit-o pe faimoasa spioană și *femme fatale* Mata Hari, pe care a descris-o ca pe o „băbăciune grasă și bătrână, deloc atrăgătoare”. După război, Hall a părăsit Amiralitatea pentru a deveni parlamentar în numele Partidului Conservator și a contribuit la domolirea grevei generale din 1926.

Ca bărbat, Hall era scund și avea ochi de un albastru tăios, iar ca ofițer naval superior nu tolera nesupunerea și inducea loialitatea și afecțiunea în oamenii pe care îi conducea. Putea să aibă izbucniri vulcanice de temperament, dar acestea erau de scurtă durată și date rapid uitării. Avea și simțul umorului, pe care îl ducea până la capăt: și-a petrecut ultimele zile din viață la Hotelul Claridge, unde personalului i s-a cerut să poarte costume negre, cămăși albe și cravată neagră. Când un instalator a sosit la hotel să repare o defecțiune minoră, se spune că Hall i-a zis: „Dacă ești cumva de la pompe funebre, omule, ai venit prea devreme.”

Pe când Ewing era la Edinburgh, Hall îl convinsese deja pe căpitanul William James să se ocupe de sarcinile lui Ewing și ale lui Hope din Camera 40. Lui Hall i s-a pus

numele de cod *Blinker* („Clipitorul”), deoarece clipea foarte des; James a fost numit *Bubbles* („Bule”) deoarece, copil fiind, pozase pentru Sir John Millais, al cărui tablou cu același nume devenise celebru ca reclamă pentru săpunul Pears. Documentele arată însă că oricât de dezordonați erau spărgătorii de coduri era puțin probabil ca ei să îndrăznească să folosească aceste nume.

Personalul rămas de la Ewing era destul de redus. În perioada de început a Camerei 40, fusese păstrat un jurnal de bord, în care erau înregistrate mesajele decodificate, copii ale acestora fiind apoi trimise oamenilor care trebuiau să le vadă, precum directorul informațiilor navale. Însă mesajele ce reprezentau coduri necunoscute sau care nu puteau fi descifrate erau depozitate într-o

Alastair Denniston, care a devenit șef al Școlii Guvernamentale de Coduri și Cifruri, în uniformă navală, pe la 1918.